

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLEM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per totes nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil i per el règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin Catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions e impostos per contribuir als gastos generals de l'Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el dever de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevolga que siga llur pensar i sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

El plet de la U. F. N. R.

Si el camí, si l'actuació que puga empendre la fins avui Unió Federal Nacionalista Republicana no hagués forçosament de tindre una acció determinada en els successos que puguin després ocórrer en la nostra Catalunya, nosaltres que no pertanyem a dita comunitat política, restariem senzills espectadors del plet intern que avui debateixen.

Però el fet abans exposat, el nostre amor a Catalunya ens obliga, malgrat tot, a dir-hi la nostra opinió lleal i sincera com en totes les qüestions i més principalment quan es tracta de l'ideal suprem: Catalunya.

Lo passat ho deplorem, ho sentim amb tota l'ànima; però aquest mateix sentiment ens obliga a dir que potser en el fons ho considerem un bé per a Catalunya.

Si les paraules sempre serenes de l'il·lustre President de la nostra Unió Catalanista haguessin sigut escoltades; si l'Assamblea constitutiva de la Unió Federal Nacionalista Republicana hagués deixat entrar fins al seu si aquella veu profètica, profètica perquè els fets li han donat absolutament tota la raó; quan els deia que lo únic que podia prevaldre era l'afirmació de la personalitat Catalana; l'Esquerra Catalana no hauria resultat tant sols de nom catalana, sino que ho hauria sigut fonament, no esdevenint com ha esdevingut una modali-

tat més del violat republicanisme espanyol.

I això ha sigut, perquè els elements provinents ja directament o indirectament de la Unió Catalanista, perquè els elements nacionalistes cometeren el grossíssim erro de donar beligerància als elements estranys al Catalanisme i que no hi acudiren en cerca d'altra cosa que de forces per a nodrir el seu raquític organisme polític.

I al donar-los beligerància a l'admetre'ls com a elements constitutius d'un organisme català, no'ls exigiren un enèrgic renunciament a les faltes de lesa patria per ell comesos, no'ls exigiren una conversió francament catalanista rectificadora d'errors passats, car tots aquells elements que havien anat units amb els enemics de nostra terra, que'ns havien postergat, que s'havien mostrat anti-catalans, anti-autonomistes, anti-lliberals era llavors que havien de confessar lleal i sincerament les seves culpes incorporant-se d'una vegada en el moviment reivindicador de Catalunya si no volien, com després han demostrat ésser veritat, ésser com sempre d'aquells que s'acosten al sol que més escalfa per a satisfacció de llurs concupiscències i egoismes personals.

Ells, prou feren la declaració, mentint descaradament, d'ésser partidaris de l'autonomia; però per altra part els seus portantveus en la

premsa següen com avui publicant-se en llengua que no és la nostra, i diem avui com vàrem dir ahir. Poden sentir en tota sa intensitat la vida catalana si previament fan renúncia de lo primordial, de lo que no'ns poden treure, com és el dret indiscutible de parlar en català? Podia creure l'assemblea aquella en l'amor a una autonomia a totes llums borrosa com era la sentida per aquells elements? Diguem-ho clar i català: nó.

El ideals es senten o no se senten; l'amor a Catalunya i a la seva llibertat és un fet determinat i concret o resulta una mentida quan no una indignitat, car el predicar amors a una autonomia borrosa no és fer res més que predicar-nos l'amor de l'impotent, un amor neuròtic, un amor difús com la boira, que no fa més que mal per tot allà on s'arrossega. I a Catalunya sols se la serveix predicant l'amor dels forts, car nosaltres volem ésser en la vida tot allò que per nostre voler podem ésser.

Tots aquests fets indestructibles, totes aquestes afirmacions fetes abans de l'Assamblea constitutiva de la Unió Federal Nacionalista Republicana per el Dr. Martí i Julià han sigut i no altres les causes que indiscutiblement tenien de portar a la U. F. N. R. allà on l'han dut.

Les actuacions tenen que ésser clares i diàfanes com la llum del sol. O amb Catalunya o contra Catalunya, car en l'estat actual no hi caben ni es poden admetre termes mitjos. Tot aquell que en totes, absolutament totes, les seves manifestacions no està amb Catalunya, està contra d'ella.

Heus-aquí com avui les paraules d'aquell gran patriota i etern optimista que regeix els destins de la nostra Unió Catalanista, han esdevingut actualíssimes. Les coses tenen o no tenen raó d'ésser i si'n tenen no han de respondre a altre fi i no han de respectar altra cosa que allò perquè foren creades i a qui tenen que servir, i la U. F. N. R., al menys en intenció, no tenia altre fi que Catalunya i al anar per viarany difusos ha anat a la seva destrucció.

Elements bons hi hà encara dintre la U. F. N. R. Trenquin d'una volta les amarres que'ls subgecten a les deferres de les velles carcasses espanyolistes i vagin de dret a la creació d'una vera Esquerra Catalana que no tingui altra ànima que una ànima nefament catalana, que porti la llengua catalana a totes les manifestacions llurs i a tots els instruments de propaganda que tingui, treballant per endavant de totes les conquestes per a la salvació de Cata-

lunya, que encara que estigui en perill no morirà, perquè no pot morir, car tant sols pot succeir que's retardi el temps de sa deslliuració.

I si aquesta tasca fan tinguin l'absoluta seguretat que més d'una volta ens trobarem junts treballant per la llibertat d'aquesta terra nostra.

PER AL 25 DE NOVEMBRE
Sopar d'Afirmació Nacionalista
organitzat per "RENAIXEMENT"
A les nou del vespre. - Preu 3 ptes.

Esguards

AMB el títol de La lliçó de «L'Humanité», avui fa vuit dies El Poble Català publicava un article parlant de com aquest diari portantveu dels socialistes francesos, tenia la noblesa de fer públic en les seves columnes les pèrdues materials que originava la seva publicació.

«Els nostres diaris — deia El Poble — tenen la vanitat de l'«hidalgo» clàssic castellà d'amaragar pobreses i tenir per deshonrosa la penúria. En periòdics d'empresa se compendria aquest prurit de grandeses, ja que la confessió de la manca de diners podria causar un descrèdit econòmic en els accionistes i una depreciació del periòdic com industria anunciadora. Però, perquè la premsa política dissimula la seva carestia, quan precisament, com succeeix amb El Poble Català, amb ella se confirma, s'exterioritza, tota una vida de moralitat intransigent i d'ideals que no's blinquen?»

Tant sols la premsa socialista no ha caigut en aquesta ridícula altivesa. El Socialista, de Madrid, publica encara llistes de subscripció fetes a favor seu i lo mateix fan els diaris laboristes anglesos. L'Humanité, de París, cada any publica el seu balanç, en el qual confessa les pèrdues i els deutes. Una vegada aparegué la xifra de 17.000 francs que s'adeutava als redactors. Quin diari espanyol, quin diari nostre, gosaria llençar a la publicitat les seves angúnies econòmiques, anunciant que fins els mateixos que l'escriuen no cobren?»

Quin diari nostre? Quin periòdic nostre, voleu dir?

Nosaltres: RENAIXEMENT. Amb noble orgull ho podem dir.

RENAIXEMENT, sense necessitat d'alliçonarse amb la conducta dels altres, en el primer número d'aquest any donava compte extens i detallat del seu estat econòmic.

La publicació de RENAIXEMENT suposava una pèrdua material insuperable per als qui al servei de l'ideal no hi poden posar més que la pensa humil i l'entusiasme fort i inestroncable.

Ben transparents eren les clarícies que donàvem als nostres amics. RENAIXEMENT, durant l'any 1911, havia perdut 650 pessetes i en el 1912 acabava de perdre-n'hi més de duguescentes.

Ridícoles — direu — aquestes pèrdues, enfront de les 20.000 pessetes de dèficit anyal que presenta L'Humanité. Però es que en el deute de RENAIXEMENT tampoc hi trobaríeu una partida de càrrec que's presenta en la gairebé totalitat de les publicacions de Catalunya i de les altres nacions. A RENAIXEMENT «fins els mateixos que l'escriuen no cobren». I no tant sols no reben cap recompensa material per el seu treball constant, — que ja fa tres anys que dura, setmana darrera setmana i que porta enipenta per durar fins a assolir la llibertat que volem per a Catalunya i més i tot — sinó que'ls redactors de RENAIXEMENT, en la seva humilitat econòmica, més forta que l'esperitual encara, han sigut sempre els primers protectors del periòdic i els qui a costa de sacrificis i d'esforços de doble naturalesa, han anat mantenint, amb un fervor gairebé religiós, la vida de la publicació.

Ja veu, doncs, El Poble Català que no són del tot justes les seves paraules. Abans de presentar per exemple les abnegacions i sacrificis dels homes llunyans, cal informar-se de la conducta dels qui aquí a casa nostra són titllats d'exaltats en el culte de l'ideal; que en aquests exaltats hi hà la font de tota obra generosa.

I no és pas la meçquinesa d'una vanitat la qui ens fa dir aquestes paraules, lliures de l'amargor de la més petita ironia. Si El Poble Català s'hagués enterat de les coses que s'han exposat i s'han dit en aquestes planes, prou s'hauria estalviat més d'una errada deplorable. Ell i el partit que per ell parla.

MAIG.

ENGLANTINES

D'AQUELL TEMPS

Perquè fuges, pobra aucella,
del casal de m'estimada?
Perquè cantes afligida
i voleies malhaurada?

Jo t'he vist en jorns de festa,
com regina sobirana,
passejar-te, solemníosa,
per damunt la barbacana.

Perquè cantes sense ritme?
Perquè enlaïres la volada?
Com voldria, trista aucella,
pogué entendre'ta cantada!

EMILI GRAELLS CASTELLS.

ANYOREU!

Hi hà un mal que algú ha anomenat
malaltia santa.
Es un mal que té un nom dolç,
molt dolç: anyorança.
Si vosaltres, catalans,
no heu sentit nostalgia,
visquent a dintre mateix
de la vostra patria,
no feu sentir-ne mai,
que no és per vosaltres
el mal que algú ha nomenat
malaltia santa,
que és un mal que té un nom dolç,
molt dolç: anyorança...

MIQUEL GUINART.

Per al **Sopar d'Afirmació Nacionalista** no's pot senyalar lloc, puig l'elecció dependrà del nombre d'inscrits.

Per a la premsa diària es farà públic; entretant podeu adquirir tikets a la nostra Redacció: Caçador, 4, totes les nits de 10 12.

El que tant ens manca

PER a l'adveniment de la vida plena de nostre poble, ens manca quelcom constructiu, íntim a la nostra personalitat nacional, i ineludible per a freçar a nostres aspiracions reivindicadores i per a dur un perfecte, o'l més perfecte equilibri possible, en les manifestacions de nostra vida Catalana. I això tan essencial que'ns manca, és, l'escola Catalana d'ensenyament primari. Els que'ns preocupem de les coses de nostra Patria, som fortament acorats d'aítal estat d'endarreriment constructiu, endarreriment que, per dignitat i civisme, no hem de deixar subsistir per més temps.

Mentres a mans plenes se troba pecunia per a satisfer a gracienc les necessitats electorals i'ls dèficits dels casinets de districte; mentres van creixent les munions, qui a pas d'enterrament, sovint acompanyen la bandera barrada en estridencies nominals; mentres cada dia topeu amb un de nou que's titula catalanista; mentres creix l'extensitat del catalanisme polític, nostra dissortada Catalunya romàn sense això que havem senyalat com imprescindible, per a la seva recatalanització pregonna, vera i absoluta: l'escola propiament Nacional Catalana.

I l'Estat espanyol—profitosament per a ell—vetlla incansable.

L'afany centralista triomfa per damunt de tot—per damunt de tots nosaltres, catalanitzants. En un ordre o altre se'l veu eixir patent, malintencionat, aquest afany que si no hi possem aturader, a la curta o a llarga, ha de determinar la decadencia absoluta i definitiva de la llengua Catalana primer, després i com a lògica conseqüència, de la consciencia inherenta al nostre adjectiu de raça.

La prova de com vetlla el centralisme, ens la dona un fet exemplar i vistent per a tothom. Aquest fet, és el de convertir les escoles «municipals» en escoles *nacionales* informes, castellanitzadores i entorpidores de la clara comprenetació del noi amb l'ensenyament. I com si compreguessin que'l mestre Català, malgrat el voler d'ell, no castellanitzaria prou el deixeble català a l'escola, s'ha mirat i procurat la manera de que'ls mestres de les famoses escoles *nacionales*—famoses per la nulitat llur—sien castellans de soca-i-arrel. Aixís ho deixa entendre el R. D. del prop-passat octubre, centralitzant a Madrid l'oposició a les places de 2.000 pessetes per munt, ademés

d'establir el concurs d'antigüetat, afavorídot dels que estàn amb més contacte amb l'Estat. I aquets, cèrtes, que no són pas els que exerceixen a Catalunya.

Si fos un catalanisme sincerament sentit, tant pels innominats com per la prohomia, el catalanisme que avui batega en l'ambient catalanesc, poc s'ens endonaria d'aquest centralitzador R. D. esmentat, car l'escola *nacional* espanyola tindria a son enfront, triomfanta, l'escola Nacional Catalana. La primera, per als fills dels inadaptats, i la segona, per als nostres fills: els fills dels catalans.

Pedagogia, és ensenyar i cercar medis científic-psicològics per a facilitar l'ensenyament. Mai forcer llenguatges, ni turturar les facultats d'estudiant incipient. Es per xò—i no per què si—que hem calificat de *nulitat* a l'escola *nacional* de l'Estat; car ella a força de voler descatalanitzar devé retardaria, pregonament retardaria, puix que indefectiblement ha de determinar una acció retrassadora al, clar compondre'ls ensenyaments diversos, a tot noi català que rebi les lliçons en llengua castellana—i com més castellana, pitjor encara, puix que serà més allunyada de la seva, propia i familiar; l'única que entén clarament, sense esforç de cap mena; l'única que deu haver d'adoptar la pedagogia catalana, si's vol practicar un criteri raonable d'ensenyament—això com aimants de la cultura—i se vol servir el més preciós llevat—això com aimants de la Patria—de la vida íntima i sintetitzadora de nostra personalitat nacional: la llengua Catalana.

Altrament l'acció social de nostre catalanisme, que tanta feina porta, o romandrà sense l'expansió i desenrotllo precís, o, no intensificant-se en la vida del nostre poble, morirà sense fruit, xorcamment, deixant sols el dolor en els cors dels que allavors encara estimin Catalunya, i, rica i plena, la vulguin veure entrar dignament en el concert de les Nacions que formen la comunitat jurídica i humanal del món.

L'ensenyament dels noiets catalans en les escoles *nacionales* és una de les accions més anticulturals de l'Estat manant. D'aquestes escoles n'hem vist sortir les eixams de gents,

que si bé saben confegir, en canvi—avesats a la disciplina escolar de dir paraules sense capir-les—no tenen hàbitut a meditar, ni a fer-se càrrec precis del contingut que llegeixen, naixent de tal forma insensata d'ensenyament, una gran quantitat d'analfabets de nova mena. Analfabets molt més depressius, que'ls completament ignorants dels signes de la paraula escrita. Aquesta nova mena d'analfabets són els víctimes del libel lliberticida, de les monstruoses predicances, de la pedanteria i de la sicalipsis. Són la carnaça aont el pop de la política d'ofici, hi xucla la millor substància que li dona ufana. Són, en fi, els esclaus de tots els pervertiments i de totes les cupiditats humanes.

L'escola primària no catalana, queda reduïda a l'acció anti-progressiva de crear homes tan negatius, que comencen per negar-se ells mateixos, car els que renuncien la seva pròpia parla, renuncien, neguen la seva personalitat. I els homes que renuncien a la seva personalitat natural, són els éssers més regressius imaginables.

Aquest renunciament al propi llenguatge, se va fent gradualment, implícitament, iniciant-se amb una alteració dels mots, ja sia per influències exòtiques, ja sia per la poca cura en el parlar. Després ve una forta alteració en la fonètica. I quan aquesta alteració s'arrela i s'arrela en sentit d'adopció de sons del llenguatge invasor, el llenguatge del poble invadit, té un peu al més gran dels abims. A l'abim per al qual, pel Dant fou escrita, la frase: «Vergonya eterna als qui menyspreuen l'idioma propi, alaben el dels altres.»

*
**

Essent la nostra literatura, la branca més esponerosa de nostra activitat nacional, se fa incomprensible la negligència que venim senyalant. Nostra llengua assolidora d'un envejable grau de vitalitat i d'una extensa importància filològica en l'alta cultura universal, mereixeria en tot poble de voluntat menys egoista, una millor consideració que la tinguda pel nostre. Esmortida l'energia de nostra individualitat col·lectiva per nostra llarga decadència, ara, al reeixir, uns prejudicis se són arrelats en l'esperitualitat catalana, transformant-la en instrument passiu, d'una fàcil semítica, extremadament aconhortadica i més aferrada al guany material, que a la dignitat i enlairament de les manifestacions genuina-

ment patriòtiques. Cal combatre de fort i de ferm, aquests intolerables prejudicis. Es precis retornar al nostre verb, la grandesa i sobirania. I tant per catalanitat, com pel sa egoisme de voler donar eficàcia a l'ensenyança, fem que la llengua catalana sigui ensenyada a l'escola. Siguem-hi tots an aquesta gran tasca. Per a nostre ressorgiment plè i absolut, són més necessàries les escoles, que les mateixes victòries polítiques, les quals, amb tot i sos defectes, no deixen per això de regonèixer l'extensitat per elles operada en les rengleres dels aimadors de Catalunya.

Però aquesta extensitat perdrà tota eficàcia, si no té una acció intensificadora, que l'afermi i li imprimeixi una robusta perdurabilitat. I sols l'escola catalana, pregonament nacional, pot afermar l'intensificació i pot imprimir una robusta perdurabilitat en l'acció lliberadora, que tants afanys ens costa i que la voldríem veure sobreixir del reduït marc de la política i invadir a cap a cap de nostre ferrer, tota la vida social en ses diverses manifestacions.

Bohèmia, Polònia, Alsàcia-Lorena i altres — quasibé totes les nacions esclavitzades a una hegemonia de raça — ens ofereixen magnífiques exemplaritats d'aquesta acció lliberadora que pregonem. I quasibé totes elles fien tant o més en l'escola pròpia, que en pròpia política nacional. La totalitat, podríem dir, de les nacionalitats en les quals el llenguatge dominador, invadeix fins l'escola d'ensenyament, realitzen imponderables esforços materials i intel·lectuals per a barrar tal invasió, i, sense escatimar treball ni pecunia, creen i mantenen heroicament la seva pròpia escola, sostinguda per particulars, espontàniament, sense esperar cap ajuda oficial, ni cap impuls de cap mena de política. Enfront de l'escola oficial, imposada hegeomànica i uniformitzadora, creada per l'Estat dominador, els envejables homes d'aquelles patries, com la nostra, esclavitzada, saben aixecar-hi, amb altruisme i dignitat, això que al nostre moviment tant li manca: l'escola pròpiament nacional. L'escola pròpiament nacional dels catalans que cal, que precisa aixecar enfront l'escola «nacional» de nostre Estat manant, dominador, hegeomànic, que a força de R. R. D. D. abusius, espanyolistes i anticulturals, vol aplanar nostra acció lliberadora i ofegar l'esplet de vida, de fecunditat i de regoneixement internacional de nostre preciosíssim llevat de Patria: *el pus bell catalanesch del món*.

OM.

LA CATALUNYA HEROICA

ELS SETI I BLOQUEIG DE BARCELONA-1713-1714

Del 14 al 20 de novembre de 1713

Dia 14 de novembre

L'artilleria enemiga de Gracia i Mas Guinardó, disparà sens interrupció contra'ls Caputxins i casa Magí Mercader.

Per la ciutat corregué la veu de que'ls quarts francesos havien sigut ocupats per els castellans, els quals desconfiaven dels primers davant la seva conducta amb els defensors de Barcelona.

Des de can Navarro l'enemic disparà contra la capella de N. S. del Port, responent a l'acte Montjuic que canonejà les posicions castellanes de can Zafont.

La 24.ª de Guerra feu pública la resolució de prohibir la relació dels ciutadans amb les tropes franceses, car podria ésser de perillous resultats aquesta relació.

Dia 15 de novembre

Com en el dia anterior, el foc de canó fou intensíssim. Foren apresades tres embarcacions, que's dirigien al desembarcader enemic, amb carregament de palla.

Per ordre dels Concellers i la 9.ª de Guerra, es publicà un bandol per el qual se prohibia als capitans i patrons de navilis i barques, allistar per a les llurs tripulacions, a cap persona que pertenesqués a l'armament de la ciutat.

Dia 16 de novembre

També en aquest dia el foc de les bateries fou vivíssim.

S'observà que procedent del Vallès, entrava en el camp borbó un convoi de palla i provisions de boca.

Es celebrà Concell de Cent en el qual es

procedí a l'habilitació per a Concellers. El Concell, en virtut de Reals Privilegis concedits i otorgats a la ciutat i en execució de l'estatut i ordenat per el Concell, celebrat a 26 de novembre de 1710, procedí al sorteig per a l'elecció dels dotze concellers habilitats dels quals en pertanyien 3 a cada estament de ciutadans, mercaders, artistes i menestrals.

Dia 17 de novembre

L'enemic no deixà de canonejar amb la mateixa violencia dels dies anteriors, arribant a entrar en la ciutat quelcunes bales. La plaça respongué amb igual ímpetu, disparant contra tots els moviments dels castellans.

Villarroel, publicà també un bandol, prohibint tota comunicació amb els francesos, baix pena de la vida.

Entraren al port onze embarcacions amb carregament de palla, vi i queviures, que foren apresades per una fragata a les platges de Vilanova, quan se disposava a auxiliar a l'enemic amb el carregament que conduïa.

Dia 18 de novembre

Totes les bateries enemigues dirigiren el seu foc contra la plaça, responent-les-hi els baluards de Tallers, Sant Pere i Junqueres.

Els fusellers en una sortida tingueren una topada amb l'enemic, sense conseqüències.

En aquest dia començà la novena de pregaries acordada per els artistes. Sortiren de l'església de Sant Sever dirigint-se a la Catedral, retornant un cop finida la cerimònia, a l'esmentada església ont oïren devotament les plàtiques dels clergues de Sant Sever.

Dia 19 de novembre

No ocorregué altre fet d'armes, que'l quotidià duel d'artilleria, que en els actuals dies havia prè una intensitat extraordinària.

Unes embarcacions que's dirigien vers el fort, foren canonejades, sense causar-les-hi dany, per els fortins enemics del cap del riu i fortí del mar.

Montjuic disparà contra can Zafont i'ls nuclis d'enemics acampats a les vessants de la muntanya.

El Consistori de la Diputació, acordà implorar l'auxili de la Verge de Montserrat, per medi d'una novena en la petita església de la Verge, existent a Barcelona.

Dia 20 de novembre

En la fortalesa dels Caputxins, concentrà l'enemic el foc de la seva artilleria.

Bon nombre de soldats borbònics, s'emboscà per la part alta de la muntanya de Montjuic amb intenció de sorprendre als fusellers. Però aquests que vigilaven la maniobra, sortiren sobtadament en nombre respectable, obligant a l'enemic a fugir a la desbandada, causant-li visibles baixes, i hagueren sigut aquestes de consideració a no intervenir la bateria castellana de can Zafont. Malgrat això els fusellers s'apoderaren de quatre cavalls abandonats per els fugitius,

El General en Quefe passà una comunicació a la Diputació, requerint la venia per a procedir a quelcunes reformes en l'infanteria, cavalleria i fusellers. També la sollicitava per a notificar al Rei tot quant la Diputació havia posat al seu servei, a les ordres del comunicant.

La defensa del castell de Cardona

A començaments d'aquest mes, registra la historia de la nostra Patria, aquest memorable fet portat a cap per l'energia i patriotisme del governador del Castell de Cardona En Manel Desvalls. Sabidor aquest de l'heròic acord prè a Barcelona de defensar la ciutat a tota costa, es dedicà des d'aquell moment a acumular municions i queviures aixís com es preocupà de millorar el castell, deixant-lo en excelents condicions de defensa. Nomenat més tard el Marquès de Poal, germà d'En Desvalls, Comanant General de les forces del Principat,

arribà en aquest mes a Cardona, en qual plaça d'acord els dos germans rebutjaren tota mena de condicions de rendició, que l'enemic els proposava, fins que aquest veient inquebrantable la fidelitat d'aquells bons patriotes, prengué la resolució de pendre el castell per medi de les armes.

An aquest fi es presentà davant de Cardona un exèrcit de 2.000 homes, atacant seguidament les torres a doscents passos de la vila, ont hi havia per a la seva defensa 20 fusellers comanats per en Segimont Torres, que reberen a l'enemic amb foc persistent, que obligà, amb l'ajuda de la gent de la plaça, a retirar-se fins més enllà de la vista del castell.

Per quelcuns dies quedà sospesa l'acció de les armes. El dia 31, a les cinc de la matinada, avançà l'enemic fins a les muralles de la vila amb intent d'assaltar-les: aplicant les escales a la porta dita de Barcelona i a la banda de les Forques. Per el primer lloc indicat envestiren 300 granaders i malgrat la seva impetuositat foren valentment rebutjats per els no molt nombrosos defensors, ajudats eficazment per el fortí situat a la porta del castell. Per aquella banda havia ja fracassat l'assalt, concentrant-se aleshores la lluita en el segon dels llocs escullits per l'enemic, el qual era allí en nombre molt més important. Amb escassa força defensava el lloc el capità En Joan Bassols, però seguidament fou socorregut amb forces del capità del Regiment de Villarroel, En Josep Parés que amb quaranta homes, despreciant les granades dels setiadors, obligà a aquests a abandonar llur intent. Al retirar-se l'enemic deixà en poder dels defensors del castell 19 escales, pics, taulons, tres caixes de bales de fusell, infinitat de granades, metxes i dugues grosses caixes plenes de granades de reserva.

Vista la retirada dels castellans, el Marquès de Poal disposà la sortida de 200 voluntaris en llur persecució, fent-ho fins un tret ben distant des d'on degueren retrocedir, puix l'enemic reconcentrat, i major en nombre, inicià un nou atac contra la vila que obtingué el mateix resultat del primer, divent retirar-se de nou vergonyosament, davant la valentia d'aquells fermes defensors del castell.

Encara rondà la columna borbònica pels voltants de Cardona, per espai de vuit dies, transcorreguts els quals, retornà l'enemic al quarter del Duc de Pòpuli de Barcelona, havent perdut en els intents d'assalts i combats que'ls precediren, 900 homes entre morts i ferits.

Per al segón centenari

III

CONTRARIAMENT al pensar d'ilustres personalitats, nosaltres no voldríem que s'honorés militarment el trasllat de l'estàtua. Si Catalunya tingués exèrcit voluntari (com el tenia Cuba) aleshores potser sí que'ns agradaria que l'exèrcit aqueix que sols seria de defensa, no ofensiu, figurés en la Festa; però no essent aixís, el nostre parer és que la solemnitat té d'ésser cívica, ciutadana, solament. I en tant ho creiem que fins i tot proposem a l'Ajuntament que, amb motiu d'assistir la Banda Municipal al trasllat d'En Casanova, per a deixar sentir les notes del nostre Himne i acompanyar el que exprofés composi un mestre (En Lluís Millet) damunt lletra del nostre poeta-patriota En Manel Alcàntara, himne que entonarien tots els nens i nenes de les Escoles de Catalunya, els mestres de la Banda vestissin per primera vegada un trajo de smoken i un barret fort usual que'ls llevaria aqueix caràcter de soldat o de conserge que'ls dona l'actual uniforme.

Es demanaria al Capítol Catèdral que la Bandera de Santa Eulària presidís l'aplec de Banderes de les Entitats concorrentes; i a la Societat Protectora dels animals, que organitzés un acte de deixar nens i nenes milers de aucells en el moment de descobrir-se l'estàtua com a signe d'amor a la llibertat, per qual defensa moriren els Catalans de doscents anys enrera; gran nombre de coloms missatgers serien aviats, portant la nova de l'acte a totes les ciutats de Catalunya i, si és possible, als pobles de l'estranger ont és parlada la Llengua Catalana, encarregant del bon compliment d'aquesta important part a la Societat Colom-bòfila de Catalunya, que, amb la deguda preparació, estic segur que ho faria admirablement.

A l'ensempe, es radiografiaria a tots els vaixells sortits dels nostres ports i a les Entitats Catalanes d'Amèrica i d'arreu on n'hi hagi se'ls avisaria per telègraf o cable el moment culminant de la festa.

V. A. B.

* ————— *

Al Sopar d'Àfirmació Nacionalista hi assistiran els capdevaners de la Unió Catalanista. Imiteu-los.

* ————— *

*
* *

En els llavis, d'un petó
fè-us voldria oferiment,
per' deixar-hi eternament
el record d'una passió.

I aquest bés, que com secret
abscondit en el cor n'ia,
si us el dèu, vos donaria
lo que vos mateixa heu fet:

Amb el moure-us bellament;
amb el foc de mots frisosos;
i, amb l'esguard dels ulls negrosos,
avivant-me 'l sentiment.

JOSEP MACIÀ.

Musica

PALAU DE LA MUSICA CATALANA

NOVAMENT havem tingut el goig d'aplaudir al eminent mestre del violí En Mateu Crickboom, en dos concerts cel·lebrats darre-rament en aquesta sala.

El primer concert, degut a l'escullit programa que s'hi executà, ofería un major interès, fruit-hi més intensament d'aquell art del mestre belga, que tan fonament fa sentir.

En ell hi figurava la primera audició del «Concert en sol» de Haydn per a violí i orquestra, obra datada l'any 1769 i que sols fa quatre anys que és coneguda, essent per la seva exquisida grandiositat, ben digna de la firma que porta.

El «Concert en re menor» de Tartini, que serveix a molts virtuoses pel seu propi llui-ment, fou dita amb una serietat que honora majorment al que sab interpretar-li.

Amb la cooperació d'En Perelló, s'executà el «Concert en re menor» de Bach, per dos violins i orquestra, mereixent ambós artistes entusiastes aplaudiments, puix la tasca del nostre paísà no desmeresqué en res a la del seu company.

L'orquestra de l'Associació de Musica da Camera, que cooperà brillantment en les ante-riors obres, executà ademés l'obertura de «Agrippina» de Haendel i el minuet de «Ifígenia in Aulide» de Gluck, havent-lo de repetir per la manera magistral que fou interpretat.

Del segón concert, que sigué amb la co-

operació del pulcre pianista En Ricard Vives, el que més en sobresortí fou el «Concert en *sol menor*» de Max Bruch que valgué al mestre Crickboom xardoroses ovacions, que's repetiren a l'acabar totes les demés obres, obligant-lo, al finalitzar el concert, a executar dues composicions fòra de programa i en les que demostrà novament, que per ell no hi han dificultats a vèncer.

El públic siguié'l mateix de sempre en aquesta mena d'audicions; aquell — desgraciadament reduït — nucli d'entusiastes, que assisteixen a totes les pures manifestacions d'art, que de tant en tant, per heroisme d'algú, es donen en la nostra Barcelona.

* * *

Diumenge darrer es presentà en públic, per primera vegada, la violoncel·lista N'Aurelia Sancristofol, deixeble de l'eminent mestre En Josep Soler qui tant alt posa el nom de la nostra Escola Municipal de Musica, pel gran nombre de deixebles notabilíssims que n'han sortit.

La senyoreta Sancristofol executà un programa format, gairebé tot, de primeres audicions, demostrant un talent disposat a interpretar autors ben diversos sens que l'obra s'en resenti, lo qual la fa digna del més gran elogi.

La manera de dir i el mecanisme que poseeix fan esperar que aquesta jova concertista, assolirà ben prompte un lloc envejable en la seva carrera, si segueix amb fè i entusiasme el camí emprès.—B.

El Sopar d'Afirmació Nacionalista serà un Aplec Popular.

Assistiu-hi per a refermar la vitalitat del Nacionalisme Català.

Teatres

La primera estrena d'enguany en català al Teatre Principal.—El Círcol de Sans organitzant sessions teatrals lloables.

DECIDIDAMENT, la empresa del Teatre Principal, en la barreja de llengües que havia conjuinat aquesta temporada teatral, sembla que decanta la balança cap a la banda

de casa nostra. I, anem a dir que la llengua dels castellans hi guanyarà tant com la nostra, que, segons diuen alguns festimonis, quedava la pobreta en una llastimosa imperfecció en boca dels nostres comedians amaratats de catalanesca parla.

Sempre és confortador, tot plegat per nosaltres, encara que sigui vingut per accidents de millor adaptar-se als elements de la companyia comanada per en Josep Santpere i potser també perquè'l calaix s'omple més en català que en castellà, malgrat s'empenyin molts en portar la contraria... Potser a fi de comptes, tot això d'ara, seran aplanaments d'aquell camí tant plè d'espines, per on diuen que En Ramón Franquesa, volia fer passar als autors, sense resar abans la pecadora ben merescuda.

Jo no sé si això pessigaria'ls dits dels mateixos que senten tantes frisanques de cobrar drets de representacions, i burlats novament en els procediments *conegudíssims* del més famós personatge de part de fòra de la dramàtica catalana, tornarien a perdre'l temps en una tongada de pessimismes.

Ara per ara, ens han endossat una adaptació d'aquella comedia d'En Tristand Bernard que l'any passat els nostres teatres jugaven a veure si la podien fer tots a l'hora. En Català en diuen: «El Cafè del Recó», per voluntat de l'Alexandre Soler qui ha fet l'arreglo i diuen que s'ha presentat a tot gasto en qüestió de parament d'escena, decorat i demés detalls, posant bona cura en l'interpretació.

He dit que *diuen*, perquè jo crec, que, davant de la desconsideració de l'empresa no convidant-nos al seu teatre, bé podem parlar de lo que fassi en els justos límits d'una senzilla crònica, estalviant-nos de concórrer allí on devem fer nosa quan no se'ns indica la porta d'entrada.

* * *

A jutjar per la primera celebrada seran ben encoratjadores aquestes veïlades teatrals que ha combinat el Círcol de Sans, confiant la direcció artística a l'excelent primer actor N'Enric Gimenez, amb la cooperació de l'Adrià Gual, qui donà en la inaugural del diumenge una conferència sobre'l tema: «Importància que té per a Catalunya el desvetllament del seu teatre», abans de la representació de l'hermós drama d'En Gerard Hauptmann «L'Ordinari Henschel», que van interpretar-lo molt justament.

La segona sessió tindrà lloc el 23 pròxim, amb la gandiosa tragedia de l'Angel Guimerà «Rei i Monjo». La tercera el dia 24, el drama de l'Adrià Gual «La Pobra Berta» i la farça «Arlequí Vividor» del mateix autor. I finalment, la darrera, tindrà lloc el dia 7 de Desembre amb el vigorós drama d'Ibsen «Joan Gabriel Borkman».

En aquest deixament del cor de la Ciutat pel Teatre Nacional de Catalunya, bé mereixen aquestes festes dels barris barcelonins, la nostra franca benevolença i estem segurs que l'èxit d'aquesta tongada del Circol de Sans, se reproduirà sempre que's cridi sincerament al poble.

ANDREU MAURÍ.

CORRESPONDENCIA

REDACCIÓ:

J. V. C.—Condensat i versificat seria aprofitable l'assumpte. Cal posar sempre el nom i l'adreça.

M. R.—Queda en cartera.

S. C.—Es errat de conceptes. No pot anar.

B. E. M.—Convindria que passéssiu per aquesta Redacció qualsevol dia, abans del 25, de deu a dotze de la vetlla.

L. P., V. A., i S. O.—També, feu la mercè de passar abans del 25.

D. N.—Rebuda la vostra lletra. Contestem particularment. L'article anirà.

F. C. i V.—Aquí, a la Redacció hem rebut una postal per a vos.

S. S. i F.—Us esperem.

C. M. S.—La idea es bonica i el seu desplegament es original; pero la versificació es detestable. Proveu de fer-ho en prosa.

R. R. i F.—Anirà, tingueu un xic de paciència.

G. T.—Ho sentim; pero ja hem dit diverses vegades que no's retornen els originals.

J. V. i H.—Aprofitarem quelcom.

A. M. i A.—Es incorrecte.

M. A.—Es inacabat. Cal resoldre sempre el problema que's planteja.

Els que no pogueu assistir al **Sopar d'Afirmació Nacionalista** adherius-hi, utilitzant al fer-ho postals de la Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Dels bons catalanistes, de les benemèrites entitats, dels estimats confreres, aixís ho esperem.

Unió Catalanista

N compliment de l'acord prè per unanimitat en el darrer Concell General de representants, la Junta Permanent ha adreçat a l'eminent escriptor nacionalista N'Antoni Rovira i Virgili el següent comunicat:

«A proposta de la J. P., el C. G. de B. de la U. C., a la sessió ordinària que celebrà a aquesta ciutat, el dia 19 d'octubre darrer, prengué l'acord d'adreçar-vos aquesta comunicació per a que us framenti l'expressió de la gratitud del Concell i del seu patriòtic encoratjament que considera, amb gran justícia, mereixeu, per la publicació de la vostra obra, no acabada encara, «Historia dels moviments nacionalistes». Vol que sapigueu el Concell que veu en la vostra meritíssima tasca una acció d'alta cultura social i d'enfortiment nacionalista; doble acció tan necessària a la nostra Catalunya, que per disort de la nostra vida nacional tan mancada se troba de coneixements i sentiments sense'ls que no poden viure dignament els pobles. Vos, com excelent patrici, heveu volgut contribuir a normalitzar-la la nostra consciència nacional amb el fi de coajudar a la nostra lliberació patria. Amaran de veritat i de noble empena, per lo propi, la nostra vida catalana; i la U. C. que coneix la valúia que té per els pobles l'esdevenir conscient de la pròpia vida i per tant dels propis drets integrals, ella que fou fundada i ha laborat sempre per a determinar aquesta finalitat patriòtica, no podia ésser que no se n'adonés de la vostra excelsa actuació nacionalista i no podia ésser que adonant-se'n no s'adreçés a tan meritíssim laborant per oferir-li, com se us ha dit, sentiments de gratitud i d'encoratjament, que malgrat no'n tinguin fretura per a amb ardidesa continuar fins a la fi, no li és de més a la vida nostra, i sobretot quan se lluita per deslliurances humanes tan enlairades com ho són les nacionalistas, rebre efluvís de consideració i germanor patriòtiques que del cor estant ens envien altres que, també, han consagrat llur vida a la dignificació de la Patria.

Aquesta és la comanda que s'ens feu i que aquesta J. P. se sent molt honorada complint-la frament-vos el batec patriòtic que li inspirà l'acord del Concell.

Que per molts anys treballem tant bé per la Patria.

Barcelona, 15 Novembre 1913.—El President, *Dr. Martí i Julià*.—El Secretari, *Francisco X. Casas Briz*.

GARBELLANT

Els estimadíssims amics de *El Teatre Català* s'han estranyat molt que la Junta de l'Orfeó Català continuï tenint amb ells la desconsideració de no invitar-los a les seves festes, i publiquen en son darrer número un comentari per aquest fet, que acaba aixís:

«Aixís, doncs, en les planes d'«El Teatre Català» no's parlarà del Palau, ni de les festes que s'hi facin, ni de l'Orfeó, mentres no se'ns donguin les satisfaccions a que creiem tenir dret indiscutible com a catalanistes i com a expandidors de la cultura de la nostra terra».

Ja'ns agradaria força que l'Orfeó Català, un temps fogar patriòtic, atengués merescudament la vostra digna ofensa, amics d'*El Teatre Català*, però, deixeu-nos dir una cosa, mentrestant: que en aquella casa és possible que fassin cas *encara* dels *expandidors de la cultura de la nostra terra*, perquè simplement com a catalanistes, ja us podríem assegurar que'ns deixarien a recó.

I, ja sabeu que nosaltres, parlem per experiència.

Deia no fa gaires dies *La Veu*:

«Avui una comissió de veïns del carrer de Fernando han anat a visitar al general Weyler i li han pregat que no insistís en la seva dimissió d'aquesta Capitanía general, ja que estaven satisfets de la seva gestió.

El general els ha rebut molt afectuosament agraint-los molt les seves manifestacions i s'ha dolgut de que, ni els diaris, ni cap corporació, ni cap altra personalitat, els hagués precedit en fer-les.

Els ha fet saber que és molt probable que no deixi el govern d'aquesta Capitanía.

Després d'haver sostingut amb els comissionats una conversa, que no'ns creiem autoritzats per a publicar-la, els ha donat comiat reiterant-los el seu agraiment.»

La veritat, no se'ns acut comentari. Lo únic que'ns sembla és que del carrer de Ferrán a la capitanía hi ha una bona *passejada*.

Llegim en la secció telegràfica d'un diari:

«Gijón. — En el proper poblet de La Bandera jugaven a corre-bou diversos nois de 10 i 11 anys. Un d'ells com més petit, feia de bou i en el pit s'hi havia posat unes grans banyes.

El que feia de torero tenia una «muleta» i un ganivet per estoc.

Després de nombrosos «pases» de «muleta» l'«espasa» es preparà per entrar deixant-se caure amb tant entusiasme que quedant el troc de suro adherit a les banyes li clavà el ganivet en el pit del companyó, morint l'infortunat noi als pocs moments».

Després d'això no hi cab sinó un càntic de

lloança al poble felíç que sab tenir una *fiesta nacional* tan exemplar i noble.

El *Ejército Español*—de Madrid—diu que'l parlament no vol la Mancomunitat, i que l'exèrcit que lluita per a mantenir la integritat de la Patria, tampoc la vol.

Es clar: i segons com se mira tenen raó en no voler-lo, perquè nosaltres des del nostre punt de vista tampoc la volem.

Puix ja és sabut que VOLEM molt més.

Encara que tart, ens decidim a proclamar la victòria electoral de la «Lliga».

I'ns hi decidim davant de les conseqüències que per la «Lliga»—i ls seus homes—ha tingut el triomf.

En efecte: En Cambó, En Prat de la Riba i'ns sembla que fins En Pagés i Rueda, se n'han sentit de totes; fins separatistes els han dit!

A quin preu, senyor, a quin preu s'ha de pagar la victòria!

CATALANS!

La *Juventut F. N. R.* de Gràcia i la *Juventut Catalanista* de Barcelona (adherida a la Unió Catalanista) vos convoquen al

Grandiós Meeting

de propaganda nacionalista, que amb motiu del V aniversari de la rendició de la ciutat de Balaguer, una de les revoltes Catalanes més notables contra l'intrusió de monarques castellans en el regim i destins de Catalunya, se celebrarà el dia 29 a les deu de la nit en el lloc social del

Centre Nacionalista Republicà de Gràcia.—Llibertat, 2.

NOVES

L'acte del dia 25.—Creix per moments l'entusiasme per assistir al *Sopar d'Afirmació Nacionalista*, que organitzat per RENAIXEMENT es celebrarà el proper dimars, dia 25. El mateix seguit d'inscripcions ens fa impossible avançar el lloc on es realitzarà l'acte, puix que l'elecció dependrà del nombre d'assistents al mateix.

Podríem ara publicar una llarga llista de bons amics que s'han apressat a posar el llur nom en la llista de inscripció; però fora ja interminable i a tots els diem agraïm fonament la seva adhesió i molt especialment a les famílies Grau, Alcántara, Xanxo, Pastor, Delclós, Parellada, Grant, Oliveras, Casali, i altres apreciadíssimes, per l'honor que dispensen a RENAIXEMENT, acompanyant-lo en el *Sopar d'Afirmació Nacionalista*.

* * *

En el Concell General extraordinari que celebrà el prop-passat diumenge la Unió Nacionalista radical, s'acordà per unanimitat demanar l'adhesió a la Unió Catalanista.

Al avançar nosaltres aquesta nova, no podem per menys endressar la nostra sincera felicitació a l'entitat esmentada per l'acord pres, a l'ensemps que li oferim el nostre modest però entusiasta concurs per a tot allò que junts poguem realitzar en defensa i expansionament de les doctrines de la Unió Catalanista.

* * *

Diumenge 's celebrarà amb gran solemnitat, l'acte de Repartiment de Premis als deixebles de la Escola Catalana gratuïta Mossèn Cinto i nenes del Chor Infantil.

En la primera part de la festa, es cantaren diverses composicions i es llegiren treballs d'ex-deixebles i actuals deixebles de la Escola.

Després es llegí la Memoria Anyal i es feu el repart de Premis que rebien nens i nenes amb entusiasme.

La Presidència sigui cedida al representant de la Unió Catalanista.

El nostre Himne Nacional *Els Segadors* sigui com sempre en aquella institució vítorjat.

* * *

Diumenge prop-passat al matí, al Centre Autonomista de Dependents del C. i de l'I. tingué lloc l'acte de la firma de l'escriptura de compra de la casa n.º 25 de la Rambla de Santa Mònica, ont quedarà instalat des del primer d'any nou.

Actuaren com a testimonis, entre altres personalitats, En Pere Corominas, En Raimond d'Abadal i Dr. Martí i Julià, essent acullides les seves firmes amb grans aplaudiments lo mateix que les notes del nostre Himne Nacional, entonat al finalitzar tan solemne acte.

Fou un moment d'entusiasme en que's demostrà la força d'un ideal, que com molt bé digué son digne president, En Josep Puig i Esteve, solament aquest Ideal ha fet que'l Centre arribés a posseir casa propia.

RENAIXEMENT que coneix l'alt grau de patriotisme que posa el Centre en tota la seva actuació, avui el felicita ben efusivament, desitjant-li que aquest nou triomf sigui el pas decisiu per arribar a aplegar dintre les seves rengleres a tota la dependència barcelonina i fer triomfar ben prompte aquest lema que enclou tot el seu Ideal:

«Pel dependent, millorament:
per Catalunya, llibertat.»

* * *

V Aniversari de la rendició de Balaguer.—Regna gran entusiasme entre les entitats organitzadores d'aquest acte commemoratiu, havent-se ja començat els treballs d'organització que fan preveure un grandió's èxit.

S'editaràn 5,000 manifestos, explicatius d'aquest fet històric, convocant alhora al gran «meeting» que com ja anunciem tindrà lloc al C. N. R. de Gracia.

Tant la Joventut Catalanista de Barcelona, com la Joventut d'U. F. N. R. de Gracia, tenen el ferm propòsit de que l'Acte revesteixi excepcional importància i siga al mateix temps d'affirmació pura i exclusivament catalanista.

Per lo qual la Joventut Catalanista, prega a totes les entitats adherides a la Unió Catalanista del plà de Barcelona, la seva valiosa cooperació, treballant amb temps l'assistència al susdit acte i procurant portar-hi an ell la bandera de l'entitat; com la portaran també les altres entitats no pertanyentes a la Unió.